

The Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal

The Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade

The Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (POPs)

КОНВЕНЦИИ ЗА ОПАСНИ ХИМИКАЛИ И ОТПАДЪЦИ

Базелската конвенция е приета през 1989. През първото десетилетие, основния акцент на Конвенцията бе разработването на контрола за „трансгранично“ движение на опасни отпадъци, това е движение на такива отпадъци през международните граници, както и развитието на критериите за екологосъобразно управление на отпадъците. Напоследък е налице пълно изпълнение на договорените ангажименти по Конвенцията, насърчаване на екологосъобразното управление на опасните отпадъци, подход основан на жизнения цикъл и минимизиране на опасните отпадъци. Конвенцията влиза в сила на 5 май 1992. Уебсайта на Конвенцията е www.basel.int.

Ротердамската конвенция е приета през 1998. През 1980 UNEP и FAO разработват доброволни кодекси на поведение и системи за информационен обмен, завършващи в процедура за предварително обосновано съгласие (PIC), въведена през 1989. Конвенцията замества тази договореност със задължителна PIC процедура и механизъм за информационен обмен за опасни химични вещества и пестициди. Конвенцията влиза в сила на 24 февруари 2004. Уебсайта на Конвенцията е www.pic.int.

Стокхолмската конвенция е приета през 2001. Устойчивите органични замърсители (POPs) са химични вещества, които са силно токсични, устойчиви, склонни към бионарупване и се придвижват на големи разстояния в околната среда. Целта на Конвенцията е премахване или ограничаване на производството и използването на всички преднамерено произведени УОЗ (т.е. промишлени химикали и пестициди). Цели се също продължаващото минимизиране и където е възможно пълното премахване на остатъците от преднамерено произведени УОЗ като диоксини и фурани. Конвенцията влиза в сила на 17 май 2004. Уебсайта на Конвенцията е www.pops.int

Рамка за управление на целия жизнен цикъл

Базелската, Ротердамската и Стокхолмската конвенции заедно обхващат ключовите елементи „от люлка до гроб“ от управлението на опасните химични вещества, най-изчерпателно за устойчивите органични замърсители, които са обхванати от трите конвенции.

Съществуващи химични вещества. **Ротердамската конвенция** (Член 5), задължава страните по конвенцията да уведомяват секретариата за окончателните регулаторни действия, предприети по отношение на забранените или строго ограничени химични вещества, за информиране на други Страни и възможно включване в конвенцията. Развиващите се страни и страните с икономики в преход могат също да предложат включването на изключително опасни пестицидни формулации (Член 6). **Стокхолмската конвенция** (Член 4.4) изисква от страните със системи за оценка и регулиране да имат предвид критериите за проверка на устойчивите органични замърсители (УОЗ), заложи в Приложение Д на конвенцията, когато се правят оценки на пестицидите или индустриалните химикали, които все още са в употреба. Страните по конвенцията трябва да извадят от употреба и производство определени химикали, изброени в конвенцията (член 3).

Нови химични вещества. **Стокхолмската конвенция** (член 4.3) изисква от страните с регулаторни системи и системи за оценка да регулират с цел опазване производството и употребата на нови пестициди и индустриални химикали, които показват характеристики на УОЗ.

Контрол на внос/износ. **Базелската конвенция** налага строги условия на трансграничното движение на опасни отпадъци (член 4 и член 6). Търговия с трети страни по принцип не е позволена. (член 4.5). Първоначалната процедура за предварително информирано съгласие от **Базелската конвенция** (Член 4.1) бе подкрепена от решението на Страните да се приеме изменение, което ще забрани износа на опасни отпадъци от страни членки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) към страни, които не са членки на ОИСР (Решения II/12 и III/1, като на 10 юли 2007, изменението не е влязло в сила). **Ротердамската конвенция** (член 10 до 12) установява процедурата по предварително информирано съгласие относно бъдещия внос на определени опасни химични вещества.

Стокхолмската конвенция (член 3.2) ограничава вноса и износа на УОЗ за случаи, където например целта е устойчиво екологосъобразно складиране. Също се поставя

изискване УОЗ да не се транспортират през международните граници без да се вземат под внимание съответните международни правила, стандарти и ръководства (член 6.1).

Управление на отпадъците. **Базелската конвенция** (член 4) изисква всяка страна да минимизира генерирането на отпадъци и да осигури според възможностите си, наличност на съоръжения за отпадъци на своята собствена територия. Конференцията на страните по Конвенцията на своята шеста среща през декември 2002, прие Стратегически план за изпълнение на Базелската декларация до 2010 използвайки рамката на Министерската Базелска декларация за устойчиво екологосъобразно управление. **Стокхолмската конвенция** (член 6) задължава страните да разработят стратегии за определяне на отпадъците от УОЗ и да ги управляват по екологосъобразен начин. УОЗ съдържащите отпадъци принципно могат да бъдат унищожени или преобразувани необратимо. Техническата работна група на **Базелската конвенция** е разработила технически ръководства за отпадъците от УОЗ като част от своята програма.

Изпускане в околната среда. **Стокхолмската конвенция** изисква от страните да намалят или елиминират изпускането на УОЗ при международното производство и употреба (член 3) и непреднамереното производство (член 5) и складираните количества и отпадъците (член 6). От конференцията на страните са разработени Ръководства за най-добри налични техники (ВАТ) и Най-добри екологични практики (БЕР).

Рискове. Предвижда се задължително съобщаване за рисковете съгласно **Базелската** (член 4.2), **Ротердамската** (член 5.1) и **Стокхолмската конвенция** (член 10).

Заместване. **Стокхолмската конвенция** изисква информационен обмен и изследвания за алтернативите на УОЗ (член 9 и 11). Тя задължава всяка Страна, използваща ДДТ да разработва План за действие, включващ прилагане на алтернативни продукти (Приложение Б).

Вещества, обхванати от конвенцията

Базелската конвенция обхваща отпадъци, изброени в Приложение I, ако те показват опасни характеристики, изброени в Приложение III. Опасни отпадъци са онези отпадъци, които са: експлозивни, запалими, отровни, инфекциозни, корозивни, токсични или екотоксични. По нататъшно изясняване на отпадъците, които са предмет на контролиране от Конвенцията се съдържа в Приложения VIII и IX.

Предвижда се информационен обмен съгласно **Ротердамската конвенция**, за всяко химично вещество, което е забранено или строго ограничено от страната. Процедурата по предварително информирано съгласие се прилага за следните 28 опасни пестициди: **2,4,5 – Т, алдрин, бинапакрил, каптофол, хлордан, хлордимеформ, хлоробензилат, ДДТ, 1,2 дибромоетан, диелдрин, диносеб, DNOC и солите му, етилен дихлорид, етилен оксид, флуороацетамид, HCH, хептахлор, хексахлорбензен, линдан, живачни съединения, монокротофос, паратион, пентахлорфенол и токсафен, плюс определени формулации от метамидофос, метил-паратион, монокротофос, паратион, фосфамидон и комбинация от беномил, карбофуран и тирам.** Обхванати са също и 11 индустриални химикали: **азбест (актинолит, антофилит, амозит, кросидолит, тремолит), полибромирани бифенили, (PBBs), полихлорирани бифенили (PCBs), полихлорирани терфенили (PCTs), три(2,3 дибромопропил) фосфат и тетраетил олово (TEL) и тетраметил олово (TML).** Спомагателен орган, Комитет за преглед на химикалите (CRC), отговаря за оценка дали допълнително забранените или строго ограничени химични вещества или изключително опасни пестицидни формулации трябва да бъдат предмет на PIC процедурата. CRC прави препоръки до Конференцията на Страните.

12 химични вещества са предмет на **Стокхолмската конвенция**. Пестицидите: **алдрин, хлордан, диелдрин, ендрин, хептахлор, хексахлорбензен, мирекс и токсафен,** както и индустриалните химикали **полихлорирани бифенили (PCBs) са определени за елиминирани.** Използването на пестицида **ДДТ** е позволено за контрол на болестите докато безопасни, достъпни и ефективни алтернативи са налице. Страните трябва да положат определени усилия да идентифицират, етикетират и премахнат **УОЗ съдържащо оборудване** от употреба до 2025 със складиране не по-късно от 2028. Конвенцията също така цели продължаващото минимизиране и когато е възможно премахване на остатъците от непреднамерено произведени УОЗ каквито са индустриалните продукти: **диоксини и фурани.** Спомагателен орган, Комитет за преглед на устойчивите органични замърсители (POPRC) е отговорен за оценка дали допълнителни УОЗ трябва да бъдат предмет на конвенцията. POPRC прави препоръки към Конференцията на Страните.

Бъдещо усъвършенстване на конвенциите

Трите конвенции предвиждат поправки по обичайния начин за международните спогодби. Освен това, разпоредбите на Конвенциите могат да бъдат допълнени от решенията на Конференцията на страните.

В случай на **Базелската конвенция**, т.н. „Van Amendment“ е приет през 1995 съгласно Решение III/1 и че след влизането в сила ще забрани износа на опасни отпадъци, за всякаква цел от страни, изброени в новото Приложение („държави и други Страни, които са членки на ОИСР, ЕС, Лихтенщайн“) към държави, които не са изброени в Приложението. През 1998 Конференцията на страните прие списъци на специфичните отпадъци, характеризирани като опасни или не-опасни, и по този начин изяснявайки обхвата на Конвенцията. През 1999, в съответствие с член 12 от Конвенцията, е приет Протокол за отговорност и обезщетяване и той ще влезе в сила след 20 ратификации. През 2002, на Конференцията на страните се установи механизъм за насърчаване на прилагането и спазването.

Ротердамската конвенция (Член 17) и Стокхолмската конвенция (Член 17) предвиждат установяване на процедури и институционални механизми за определяне на неспазването на конвенциите и за третиране на страните, които са в несъответствие.

Техническа подкрепа & регионални центрове

И трите конвенции изразяват нужда от техническа подкрепа за развиващите се страни. **Базелската конвенция** (член 14) и **Стокхолмската конвенция** (член 12) осигуряват за регионалните центрове обучение и технологичен трансфер. По **Базелската конвенция** има 14 Регионални и Координационни центрове. Базелската конвенция има Доверителен фонд за техническо сътрудничество за оказване на помощ за развиващите се страни и страните с икономики в преход, докато **Стокхолмската конвенция** (член 13 и 14) установява „финансов механизъм“, основна структура от който е Глобалния екологичен фонд. **Ротердамската конвенция** (член 16) предвижда техническа взаимопомощ между Страните за развиване на инфраструктурата и капацитета за управление на химикали. Първата среща на Конференцията на страните по **Ротердамската конвенция** прие решение за регионално предоставяне на техническа подкрепа.

Contact details

Basel Convention
Secretariat of the Basel Convention:

United Nations Environment Programme
International Environment House
15 chemin des Anémones
CH-1219 Châtelaine, Geneva
SWITZERLAND
Tel: (41 22) 917 82 18
Fax: (41 22) 797 34 54
E-mail: sbcc@unep.ch
Website: www.basel.int

Rotterdam Convention
Secretariat of the Rotterdam Convention:

United Nations Environment Programme
International Environment House
11-13, Chemin des Anémones
CH - 1219 Châtelaine
Geneva, Switzerland
Tel: (+41 22) 917 8296
Fax: (+41 22) 917 8062
E-mail: pic@pic.int

Food and Agriculture Organization
of the United Nations (FAO)
Viale delle Terme di Caracalla
00100 Rome, Italy
Tel: (+39 06) 5705 2188
Fax: (+39 06) 5705 6347
E-mail: pic@pic.int
Website: www.pic.int

Stockholm Convention
Secretariat of the Stockholm Convention:

United Nations Environment Programme
International Environment House
11-13 chemin des Anémones
CH-1219 Châtelaine, Geneva
SWITZERLAND
Tel: (41 22) 917 8729
Fax: (41 22) 917 8098
E-mail: ssc@pops.int
Website: www.pops.int

Трите конвенции заедно осигуряват международна рамка, уреждаща екологосъобразното управление на опасните химични вещества през целия им жизнен цикъл